

КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ

Розроблено класифікацію тематичних парків на основі існуючих загальних класифікацій парків.

Ключові слова: типи тематичних парків, архітектурно-планувальна організація, класифікація тематичних парків .

Постановка проблеми. Сучасні архітектурно-планувальні рішення рекреаційних зон збільшують та ускладнюють роль парків. Зараз виникає потреба у формуванні прогресивних типів парків та обґрунтовані специфіки їх архітектурно-планувальної організації. Будівництво різноманітних тематичних парків набуває шалених обертів у розвинутих країнах. Тематичні парки – це оптимальна і перспективна новинка у ландшафтній архітектурі України. Розробка їх класифікації є актуальним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти специфіки тематичного паркобудівництва висвітлюють у своїх працях: Алгунова Е.Г., Білоус В.І., Ковалевський С.Г., Ковтун В.Д., Лазарев А.Г., Лазарева Е.В., Петрова І.В., Теодоронский В.С., Боговая І.О., Черноносова Т.О. та інші. Тематичні парки досліджено як складові елементи загальної класифікації ландшафтної архітектури, але окремої типології саме тематичних парків не було виявлено. Ці парки лише зароджуються на Україні. Але необхідність у таких рекреаційних зонах буде збільшуватися щорічно. Саме тому дослідники наголошують на необхідності наукових розробок у цій галузі.

Метою публікації є розробка класифікації тематичних парків з подальшою можливістю використання та адаптації інформації для вибору оптимальних типів тематичних парків для будівництва на Україні з врахуванням українських духовно-ментальних традицій.

Основна частина. Тематичний парк – це парк, архітектурно-планувальна організація якого підпорядкована одній тематиці, яка незалежно від функції парку, прослідковується у планувальних особливостях функціонального зонування, образному рішенні будівель та споруд, малих архітектурних формах, системі зелених насаджень. Останнім часом тематичні парки займають особливе місце у світовій ландшафтній архітектурі. Вони складають серйозну конкуренцію, враховуючи кількість відвідувачів, усім іншим рекреаційним зонам, навіть тим, які включають у свою структуру історико-культурні пам'ятки. Аналіз функції, композиція, планувальної схеми, характеру ландшафту, розміру території, містобудівної ситуації, структури тематичних парків говорить про різноманітність їх класифікації, яка

підтверджує багатогранність і неповторність архітектурно-планувальної організації цих ландшафтних осередків. Тематичні парки можна класифікувати за різними ознаками(рис.1.):

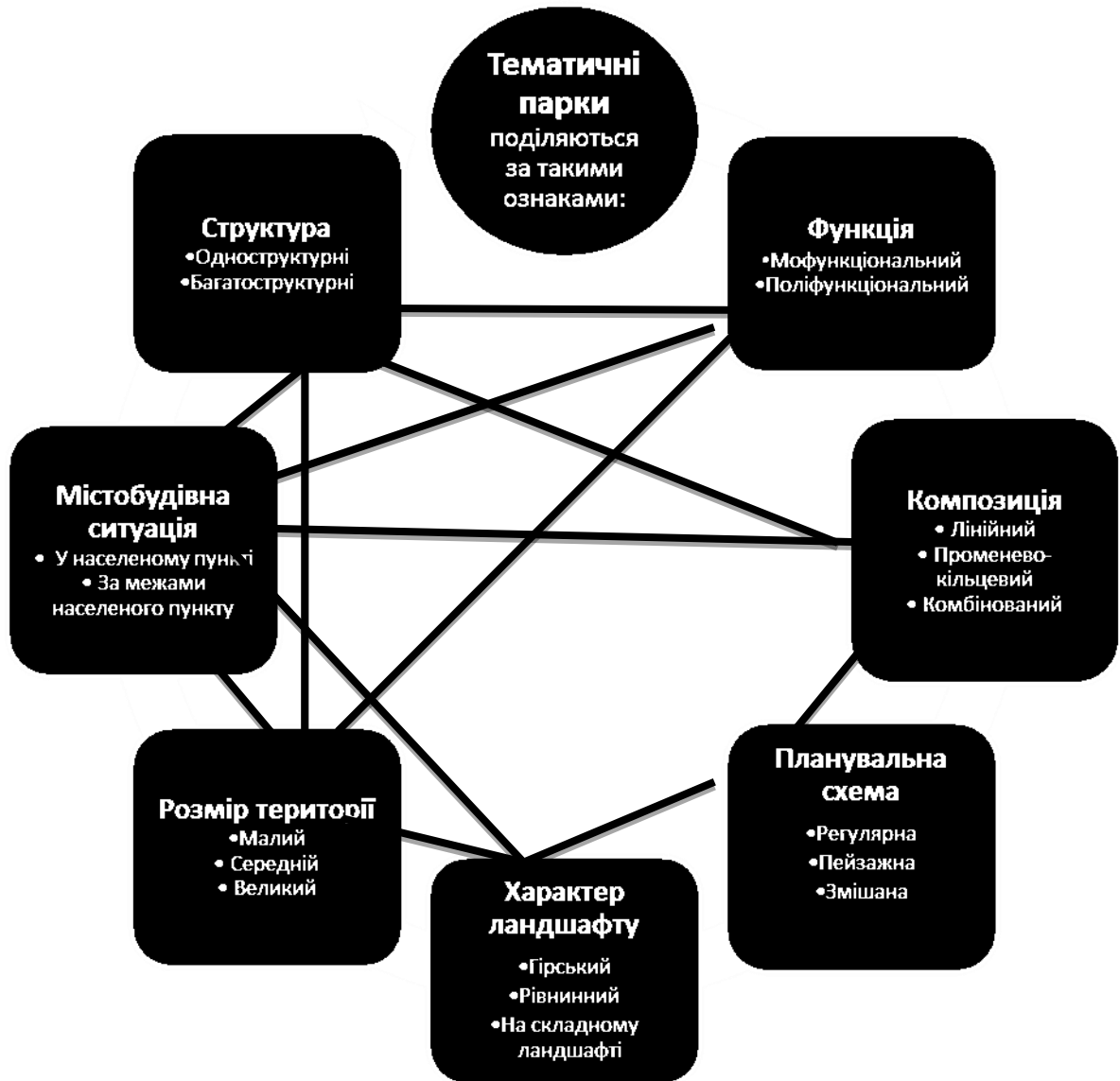

Рис.1.Класифікація тематичних парків.

Тематичні парки відповідно до функціонального призначення поділяються на монофункціональні (спрямовані на перевагу одного, найбільш вираженого виду рекреаційної діяльності) та поліфункціональні (такі, що передбачають організацію кількох типів відпочинку).

До монофункціональних тематичних парків, належать парки загального користування, у яких яскраво виражена одна функція (рис. 2.). До поліфункціональних тематичних парків належать парки, де ландшафтна організація комплексно використовує територію для різних типів відпочинку. Зазвичай, функціональні зони таких парків представлені спортивною,

дитячою, видовишно-масовою, культурно-просвітньою зоною, а також зонами прогулянок та тихого відпочинку. Взаємне розташування перелічених зон, як і їх сусідство із транспортними магістралями та прилеглими житловими кварталами, визначаються розумінням зручності користування парковими територіями різним контингентом відвідувачів.

Рис.2.8.Класифікація монофункціональних тематичних парків.

За розміром території тематичні парки поділяються на малі, середні великі. Площа тематичного парку найчастіше залежить від його розташування у системі міста, та кількості його відвідувачів. Малі тематичні парки здебільшого мають розміри від 0,5га до 100 га, представленні тематичними парковими осередками районного значення. Це невеликі тематичні сквери, алеї, бульвари, які розташовані самостійно, або входять до складу великих парків. Середні тематичні парки зустрічаються найчастіше. Їх площа становить від 100га до 1500га, вони представленні загальноміськими тематичними поліфункціональними парками, тематичними парками за межами міста переважно атракціонного характеру. Великі тематичні парки – це майже усі парки Діснеївської концепції, їх мінімальні розміри становлять від 1500 га. Вони характеризуються високим естетичним рівнем паркового середовища, єдністю елементів території парку (екскурсійних стежок, торговельних центрів природи, споруд, дизайну, тематичних зон) та їх підпорядкованістю одній цілі.

Аналізуючи архітектурну-планувальну організацію тематичних парків є можна виділити три композиційні типи тематичних парків: лінійний променево-кільцевий, комбінований. Лінійний передбачає утворення лінійного каркасу, який розбиває територію парку на пропорційні ділянки,

що необхідно для багатьох видів тематичних парків особливо для спортивних, де виділено зони для баскетболу, футболу, різноманітних басейнів з піску, водитощо. Променево-кільцевий характерний для тематичних парків, що розташовані у за межами міста. Він представляє кільцеву схему, у якій пішохідна схема представлена променями які розсіюються від центрального ядра тематичного парку, така конфігурація дозволяє логічно, як розбити так і об'єднати територію тематичного парку, а також виявити головні і другорядні акценти. Комбінований – є найпоширенішим. Його найлегше вписати як у кільцеву, так і у прямолінійну сітку планування міста. Найбільш доцільним є застосування комбінованого типу тематичних парків, де використано прямі лінії та ламані, що визначають динамізм, акцентують увагу, і формують унікальні обриси типової паркової території.

За характером природнього ландшафту тематичні парки бувають гірські тематичні парки, рівнинні тематичні парки, тематичні парки на складному рельєфі. Гірські тематичні парки характеризуються спіральною композицією, її поступовим розкриттям на оточуючий ландшафт. У даному випадку завжди присутня повздовжня просторова вісь, яка підпорядковує весь парк. Паралельно цій осі завжди розташовані головні алеї і розміщені тематичні паркові споруди. Тобто, архітектурно-планувальна організація тематичного парку гірської місцевості визначається візуальним впливом гірських схилів, розподілом простору на зони, використанням інсоляційних схилів для неповторної рекреації. Рівнинні тематичні парки. Незважаючи на недоліки неправильного рельєфу найбільші проблеми архітектурно-художнього рішення з'являються внаслідок виявлення нюансів, саме відповідно рівної території, використовуючи в композиції малопомітні нерівності поверхні, намагаються перетворити елемент простору у вагомий фактор архітектурної організації території. Тематичні парки на складному рельєфі. Тематичний парк, який розміщений на горі або пагорбі характеризується своїми композиційними особливостями. Куполоподібна форма височини у максимальному значенні об'єднує парк із оточуючим середовищем, у ньому відсутні замкнуті простори .

Відповідно до містобудівної ситуації тематичні парки поділяються на тематичні парки у населеному пункті, тематичні парки за межа населеного пункту.

Тематичні парки у населеному пункті здебільшого розташовані у великих внутрішньо квартальних ландшафтних територій. Відповідно до містобудівного значення тематичні парки у місті поділяються на: внутрішньо квартальні тематичні сквери, районні тематичні парки, центральні тематичні парки загальноміського значення, тематичні бульвари та алеї, які надають

системі неперервну єдність. Тематичні парки за межами населеного пункту спроектувати простіше, бо вони є самостійними та їх архітектурно-планувальна організація не пов'язана із загальноміською. Найкращою є та система розміщення за межами міста, яка за інших умов (архітектури, благоустрою) забезпечить високий рівень відвідування. Для встановлення проектної інтенсивності відвідування нових тематичних парків за межами міста використовуються відомості про фактичне відвідування подібних закладів (аквапарків, парків атракціонів, музеїв під відкритим небом), до того ж ці дані систематично доповнюються шляхом нових досліджень. Прикладом є тематичний етнографічний парк Пирогово.

В залежності від структури тематичні парки бувають одноструктурними і багатоструктурними. Одноструктурні тематичні парки – це самостійні здебільшого монофункціональні парки із типовою архітектурно-планувальною організацією. Прикладом є «Країна мумі-тролів» (Moomiworld), що у Фінляндії. Багатоструктурні тематичні парки являють собою головний великий загальний тематичний парк, у планувальну структуру якого входять менші самостійні тематичні парки. Прикладом багатоструктурного тематичного парку є токійський Діснейленд.

Відповідно до планувальної схеми тематичні парки поділяються на регулярний, пейзажний, змішаний (рис 3.).

Рис.3. Планувальні схеми тематичних парків

Висновки. На основі досліджених загальних класифікацій парків. Запропоновано класифікацію саме тематичних парків, які класифіковано за функцією (монофункціональні (історичний тематичний парк, меморіальний тематичний парк, етнографічний тематичний парк, пізнавальний тематичний парк, тематичний парк «асоціацій»), спеціалізований тематичний парк (зоопарк, дендрарій (ботанічний сад)), виставковий тематичний парк); розважальний (парк тематичних атракціонів, дитячий тематичний парк, спортивний тематичний парк); оглядова (тематичний парк прогулянкового відпочинку), поліфункціональні (тематичні парки загального користування), композицією (променево-кільцева, лінійна, комбінована), планувальною схемою (регулярна, пейзажна, змішана) характером ландшафту (на складному ландшафті, у горах, на рівнинній території), розміром території (малі, середні, великі) містобудівною ситуацією (у місті (внутрішньоквартальні тематичні сквери, районні тематичні парки, центральні тематичні парки загальноміського значення, тематичні бульвари та алеї), за межами міста) структурою (одноструктурні, багатоструктурні) Класифікація тематичних парків говорить про різноманітність багатогранність і неповторність архітектурно-планувальної організації цих ландшафтних осередків.

Список використаних джерел

1. Алгунова Е.Г. Зарубежные парки отдыха и развлечений. Атракционы в парках: организационно-экономический эффект / Е.Г. Алгунова – М., 1990. – 25 с.
2. Ковалевський С.Г. Реконструкція і реставрація садово-паркових об'єктів. – К. – 2010. 104с.
3. Ковтун В.Д. Роль і місце парку культури і відпочинку в сфері індустрії розваг / Ковтун В.Д. // Нова соціокультурна реальність в Україні: теорія, методологія, практика: Зб. матеріалів Всеукр. наук. конф., Київ, ДАКККиМ, 22-23 квітня 2008 р. – К.: ДАКККиМ, 2008. – С.63-67.
4. Лазарев А.Г., Лазарева Е.В. Ландшафтна архітектура / А.Г. Лазарев, Лазарева Е.В. Под общей редак. А.Г.Лазарева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. – 282 с.
5. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: [підруч. для студентів вищих навчальних закладів] / Петрова Ірина Владиславівна. – К. : Кондор, 2005. – 408с.
6. Теодоронский В.С., Боговая И.О. Объекты ландшафтной архитектуры: Учебное пособие для студентов спец. 260500 / Ефимов А.В. – М.: МГУЛ, 2003. – 300 с.

Аннотация

Разработана классификация тематических парков на основе существующих общин классификаций парков.

Ключевые слова: типы тематических парков, архитектурно-планировочная организация, классификация тематических парков.

Annotation

Developed klassifikaci yatematicheskikh parks on the basis of existent communities of classifications of parks.

Keywords: types of thematic parks, architectural-plan organization, classification of thematic parks.